

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN
CHIȘINĂU**

**Cu titlul de manuscris
C Z U: 37.015:784.4((043.2)**

VIERU NICULAI

**DEZVOLTAREA SENSIBILITĂȚII EMOȚIONALE
LA ELEVI ÎN RAPORT CU SPIRITUL MUZICII POPULARE**

Specialitatea: 531.01 - Teoria generală a educației

REZUMATUL

Tezei de doctor în Științe ale Educației

Chișinău, 2025

**Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației”,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău**

Componența comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. **SILISTRARU Nicolae**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău - **președintele comisie**
2. **GAGIM Ion**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți - **conducător de doctorat**.
3. **ANTOCI Diana**, doctor habilitat în științe ale educației, doctor în psihologie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău - **referent oficial**.
4. **FILIP Iulian**, doctor în filologie, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, Universitatea de Stat din Moldova - **referent oficial**.
5. **COLOMEISCHI Adina**, doctor în științe ale educației, conferențiar universitar, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România - **referent oficial**.
6. **CRISCIUC Viorica**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, membră a comisiei de îndrumare - **referent oficial**.

Susținerea va avea loc la **21.11.2025**, ora **12⁰⁰**, în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Blocul de studii nr. 2, Sala Senatului, str. Ion Creangă 1, MD-2069.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate pe pagina web a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, (www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expedit la 15.10.2025

Președintele comisiei: SILISTRARU Nicolae

doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

Conducător științifi: GAGIM Ion

doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar,

membru corespondent al AȘM

Autor: VIERU Nicolai

© Vieru Nicolai, 2025

CUPRINS

Repere conceptuale ale cercetării.....	6
Conținutul tezei.....	13
Concluzii generale	33
Rrecomandări.....	34
Bibliografie.....	35
Lista publicațiilor autorului la tema tezei.....	38
Adnotare (română și engleză).....	40

Lista abrevierilor

1. DSE - dezvoltarea sensibilității emoționale
2. SE - sensibilitate emoțională
3. MPDSE - model pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale
4. TLN tehnica locurilor natale
5. TJM - tehnica judecății muzicale
6. TOÎ - tehnica ochilor închiși
7. TTS - tehnica trăirii spirituale
8. SMP - spiritul muzicii populare
9. EC - eșantionul cercetării
10. LEXP - lot experimental
11. LCTR - lot de control
12. ȘG1 - Școala Gimnazială nr. 1
13. ȘG10 - Școala Gimnazială nr.10 Suceava

Lista figurilor și tabelelor

Figura 2.1 Modelul Pedagogic (MPDSE) al DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.....	19
Tabel 2.1 Criterii de evaluare a SE la elevi în raport cu SMP la Educație muzicală.....	20
Tabel 3.1 Design experimental privind DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.....	25
Figura 3.1 Diagrama privind creșterea sensibilității emoționale la elevi în raport cu SMP.....	32

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Necesitatea cunoașterii valorilor muzicale ale folclorului și dezvoltarea sensibilității emoționale în rândul elevilor prin folosirea muzicii populare, devine în contemporaneitate un subiect pentru care educarea și formarea personalității elevilor, prin folclor, reprezintă o utilitate majoră în sistemul de învățământ, responsabil pentru orientarea în viitor a generațiilor actuale de elevi. Integralitatea și culturalizare a unui individ prin valorile folclorului muzical tradițional reprezintă o responsabilitate socială și morală a societății civile. Dezvoltarea sensibilității emoționale în rândul elevilor prin cunoașterea și înțelegerea melosului popular, poate servi ca bun educativ și cuprinde, în contextul globalizării actuale, un domeniu de actualitate și de perspectivă a valorizării valorilor naționale, influențând în sens pozitiv, folosirea folclorului muzical la nivel macrostructural. Nevoia de conceptualizare a psihologiei artei muzicale și abordarea psihofiziologică privind acțiunea muzicii asupra omului și utilizarea conceptului de sensibilitate emoțională în raport cu muzica populară, constituie o interacțiune cu valențele constructiviste, la nivelul personalității umane, prin percepția, gândirea, psihanaliza, modul de a înțelege, dezvolta, și utiliza intelectul, în scopul spiritului național [22]. Reprezentând o prioritate, considerăm necesară revalorificarea valorilor spirituale ale folclorului muzical, utilizând latura afectivă a elevilor și dezvoltarea sensibilității emoționale, astfel încât să asigurăm o durabilitate a valorilor tradiționale și o formare a personalității umane în spiritul valorilor naționale. Folclorul este una din cele mai profunde forme de manifestare a culturii și spiritualității unui popor și se impune ca un mijloc de cunoaștere a omului, a vieții sociale și a cadrului național, în care acesta își desfășoară activitatea. Folclorul transmite emoție umană cu un profund caracter complex care implică latura senzorială, afectivă și spirituală a omului, creându-se astfel o apropiere între oameni și o formă de comunicare între generații. Exprimările folclorice constituie o strategie educațională, un demers necesar în vederea consolidării identității naționale, promovând empatia, trăirea artistică, conexiunea emoțională și echilibrul interior al elevilor. Folclorul se dovedește a fi o formă de rezolvare la momentele cruciale ale existenței, care oferă un răspuns la căutări, și constituie o punte de legătură între generații, reconectând tinerii cu rădăcinile lor culturale [49].

Descrierea situației în domeniu. Tema cercetării reprezintă o necesitate a dezvoltării sensibilității emoționale la elevi față de spiritul muzicii populare. Elevii din zilele noastre manifestă un interes tot mai scăzut față de muzica populară românească și valorile culturale românești. Pe lângă trăsăturile psihologice ale folclorului, cercetarea de față propune cunoașterea modalităților pedagogice de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi față de spiritul muzicii populare, astfel încât să permită formarea conexiunilor de ordin psiho-fiziologic în vederea percepției și înțelegerii valorilor naționale [37]. Emoțiile sunt sentimente sau calități deosebite ale conștiinței umane ce reflectă semnificația individuală și personală a evenimentelor pe care omul le trăiește și față de care generează emoție [22]. Tema cercetării propune dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare, în condițiile situației actuale, în care elevii sunt atrași de genurile muzicale comerciale promovate pe rețelele de socializare, mass-media, etc.. Muzica populară, adesea este considerată de elevi ca fiind „demodată” sau „neatractivă”. Dezvoltarea personalității elevilor prin intermediul muzicii populare, permite stabilirea unor legături emoționale specifice și durabile, a unor forme de atașament a elevilor față de valorile naționale [41]. Astfel, se iau măsuri de identificare a factorilor-stimuli, care să stimuleze ingeniozitatea flexibilitatea și convergența elevului, să creeze din fiecare operă de artă un mediu în care elevul să trăiască momente artistice proprii [49]. Această problemă ridică un semn de întrebare asupra lipsei de sensibilitate emoțională a elevilor și de conexiune afectivă față de muzica populară și valorile naționale, care este parte a patrimoniului cultural național. Se constată o scădere crescândă a interesului elevilor pentru muzica populară și valorile culturii naționale. Sensibilitatea emoțională este importantă în cadrul educației muzicale deoarece contribuie la dezvoltarea armonioasă a elevilor [22; 19]. În plan internațional situația în domeniu se referă la rolul muzicii în dezvoltarea inteligenței emoționale a copiilor. În unele țări nordice europene și nu numai, muzica tradițională este considerată că stimulează empatia, reflecția, cunoașterea de sine și exprimarea emoțională. În Ungaria, Norvegia, Irlanda, Coreea de Sud, Brazilia, China, Noua Zeelandă, etc., muzica tradițională are un rol important în educația expresivității afective, recunoașterea emoțiilor și constituie sprijin în susținerea relațiilor interumane și a identității naționale. Dimensiunea practic-aplicativă a lucrării constă

în realizarea unui experiment care vizează valorificarea unor tehnici de realizare a metodelor didactice specifice și formarea percepției sensibile a elevilor, prin audiția muzicii populare.

Reperle epistemologice ale cercetării sunt susținute de diverse arii științifice: concepții, cercetări, ipoteze, teorii, consemnări și idei în domeniul științelor educației, cum ar fi: a) concepții și reperi teoretice ale psihologiei artei muzicale, ale aspectelor estetice și spiritual-sensibile ale muzicii (concepția lui A. Daniélou despre importanța folclorului în exprimarea limbajului muzical [14]; concepția psihologică a folclorului muzical a lui Sulițeanu [37]; cercetările și concepțiile lui D. Goleman despre Inteligența emoțională [29]; concepția lui H. Delacroix despre sensibilitatea emoțională pe care o generează muzica [65]; concepția despre educația estetică a lui T. Vianu [43]; concepția despre educația estetică a lui G. Văideanu [42]; Concepțiile pedagogice ale lui Nicolae Silistraru [36]; concepțiile pedagogice ale lui Maia Borozan [2]; b) ipotezele lui C. Brăiloiu și G. Breazul despre originile folclorului muzical [14], [23]; c) teoria psihologică-filosofică, sensibil-spirituală a muzicii a lui Ion Gagim [19]; teoria contemplativă a lui L. Blaga, G. Enescu, N. Iorga; teoria psihologică a lui L. Rusu.

Problema cercetării rezidă în contradicția dintre vectorul tehnologic (abstract-uman) al vieții contemporane și esența spirituală a omului, una din fundamentele constitutive ale căreia este folclorul, ca exponenent al originilor gândirii și simțirii naționale. Sensibilizarea generației în creștere față de spiritul muzicii populare păstrează structura psihologică originală a națiunii din care face parte, contribuind la perpetuarea ei istorică.

Obiectul cercetării: procesul de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.

Scopul cercetării: elaborarea, din perspectivă teoretic-științifică și didactic-metodologică, și validarea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi din perspectiva percepției spiritului muzicii populare.

Obiectivele cercetării:

1. Determinarea delimitărilor conceptuale ale sensibilității emoționale a elevilor.
2. Stabilirea reperelor metodologice de dezvoltare a sensibilității emoționale.
3. Elaborarea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale.
4. Constatarea situației inițiale a nivelului de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi.

5. Delimitarea impactului pozitiv al aplicării Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.
6. Prelucrarea statistică a datelor experimentale și validarea Modelului Pedagogic.
7. Formularea concluziilor generale ale cercetării în calitate de valori educaționale.

Ipoteza cercetării: dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare se va realiza prin cunoașterea, înțelegerea și utilizarea valorilor tradiționale, dacă: vor fi stabilite aspectele și reperele teoretice ale psihologiei folclorului muzical, din perspectiva orientării metodologice, în raport cu evoluția gradului de sensibilitate emoțională la elevi; va fi elaborat Modelul Pedagogic al dezvoltării sensibilității emoționale în spiritul muzicii populare; vor fi identificați și descriși indicatorii, valorile și criteriile de evaluare în DSE.

Metodologia cercetării științifice: demersul investigativ a fost fondat pe următoarele metode de cercetare: metode generale de cunoaștere științifică (analiza, sinteza, explicația, descrierea, comparația); metode centrate pe colaborarea persoanei (ancheta, chestionarul); metode centrate pe analiza conduitei (observația); metode de măsurare (teste pedagogice); metode pentru sesizarea problemei (comparația); metoda experimentală; metode de interpretare cantitativă și calitativă (de măsurare statistică); metode de finalizare a cercetării și verificare a datelor (după N. L. Popa, S. Stoian, ș.a.). Pe parcursul cercetării experimentale, au fost aplicate tehnici de realizare a metodelor specifice pentru determinarea cadrului teoretic, în scopul dezvoltării sensibilității emoționale la elevi față de spiritul muzicii populare.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în: determinarea reperelor teoretice muzical-pedagogice privind DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare; elaborarea indicatorilor, valorilor muzicii populare din perspectiva percepției muzicale, gândirii și dezvoltării atitudinii față de valorile naționale; conceptualizarea, elaborarea științifică și metodologică a Modelului Pedagogic de **dezvoltare a sensibilității emoționale** și proceselor psihice ce țin de perceperea fenomenului muzical folcloric; identificarea tehnicilor de realizare a metodelor didactice specifice, pentru formarea percepției sensibile și dezvoltării sensibilității emoționale la elevi.

Soluționarea problemei științifice constă în determinarea rolului pe care îl are folclorul muzical în dezvoltarea spirituală a elevilor în raport cu spiritul muzicii

populare; necesitatea dezvoltării reperelor metodologice pentru determinarea fundamentelor teoretico-aplicative ale sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare; identificarea fazelor experimentale de stimulare a simțurilor afective; formularea și implementarea Modelului Pedagogic de DSE.

Semnificația teoretică a cercetării constă în argumentarea teoretică și metodologică a procesului de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi față de muzica populară, examinarea evoluției noțiunii, evidențierea conținutului și a structurii de DSE, determinarea criteriilor de evaluare și descrierea nivelurilor de dezvoltare a sensibilității emoționale față de valorile naționale, conceptualizarea și elaborarea MPDSE la elevi față de spiritul muzicii populare.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în validarea nivelului de dezvoltare a sensibilității emoționale, elaborarea unui set de exerciții, chestionare, anchete, probe practice, orientate spre crearea și aplicarea unor tehnici de realizare a metodelor didactice specifice; elaborarea MPDSE față de spiritul muzicii populare, de extindere a procesului și însușirea valorilor naționale în sistemul de învățământ, sub aspect teoretic, conceptual, disciplinar și didactic; aplicarea și validarea MPDSE.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată în cadrul experimentului pedagogic prin experimentarea și validarea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare; aplicarea tehnicilor de realizare a metodelor didactice specifice, în vederea realizării experimentului; publicațiile științifice, conferințe științifice naționale și internaționale.

Eșantionul cercetării: elevii. În cercetare au fost implicate două loturi de elevi: lotul experimental (lot exp.) - 60 de elevi din cadrul Școlii Gimnaziale nr.1 și Școlii Gimnaziale nr.10, din Suceava; și lotul de control (lot ctr.) - 60 de elevi din cadrul Școlii Gimnaziale nr.1 și Școlii Gimnaziale nr.10, din Suceava. În total 120 de elevi. Cercetarea a cuprins perioada anilor 2021-2025.

Publicații la tema tezei: Rezultatele obținute sunt publicate în 16 lucrări științifice printre care: *Rolul folclorului muzical în formarea personalității elevului/The role of musical folklore in the formation of the student's personality*, în: Revistă de teorie și practică educațională a Centrului Educațional Pro Didactica nr.3 (145), p. 20-24, 2024. ISSN1810-6455, CZU 37.015:78/doi.org/10.5281/

zenodo. 12578878; **Demers educațional în cultivarea sentimentului muzical la elevi prin cunoașterea și trăirea muzicii populare/Educational approach in cultivating the musical feelings in students through the knowledge and experience of popular music**, în *Revista Acta et Commentationes, Science of Education*, nr. 1 (35), 2024, p.144-151, CZU: 37.01:373:78, ISSN1857-0623/E-ISSN 2587-3636; **Trăirea spirituală a muzicii populare la lecția de educație muzicală/The spiritual life of popular music in the music education lesson**, în *Revista Acta et Commentationes, Științe ale Educației*, nr: 3(37), 2024, Tiparul: CEP AL UPSC Chișinău, p.241-247, ISSN 1857-0623, E-ISSN 2587-3636; **Percepția folclorului muzical, abordări psihofiziologice**, în: Conferința științifică a studenților Interuniversitaria, ediția a XVIII-a, *USARB Bălți, 2022*; p. 195-201, ISBN 978-9975-50-282-5; **Psihofiziologia folclorului muzical în raport cu dezvoltarea sensibilității emoționale**, în: *Lucrările Conferinței Științifice Internaționale Geniu, Talent, Creativitate-o perspectivă psiho-pedagogică, Ediția XIII-a, vol. II*, coordonator Marilena Rusu, Editura Performantica, Iași 2022, p. 156-162, ISBN 978-606-685-906-6; **Simțul matern al folclorului muzical românesc și educația școlară**, în: Conferința Științifică internațională, *Problematica feministă în structura social-economică a lumii contemporane; Problematica feministă în artă și educație vol. II* coordonator *Marilena Rusu, Romanian Academy-Iași Branch „Gh. Zane”*, din Mai 2023, p. 173-179, Editura Performantica, ISBN 978-630-328-001-1; **Premisele constituirii primelor manifestări ale limbajului muzical folcloric**, în: Conferința științifică Internațională *Educația Artistică în Contemporaneitate: Realizări, Provocări, Perspective, din 11-12 noiembrie 2022 USARB, Bălți*, p. 109-114, ISBN 978-9975-50-308-2 (PDF); **Aspecte istorice ale evoluției folclorului muzical** în Conferința Științifică internațională *Arta educației versus Educație artistică, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași*, coord. Pașca, Eugenia Maria, Antochi, Carmen Elena, Editura Ars Longa 2023, editură acreditată CNCISIS, p.117-125, ISBN 978-973-148-433-4; **Trăsăturile estetice ale folclorului muzical în dezvoltarea personalității elevilor, Reactualizarea problemei**, în: *Conferința Științifică națională a doctoranzilor, cu participare internațională din 11 Mai 2023, Probleme actuale ale științelor umanistice, certificat nr. 23055524, Tipar executat la Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”*

Chișinău, p. 205-209, CZU: 37,025-398,8, ISBN 978-9975-46-849-7; **Rolul folclorului în formarea sentimentului muzical al elevilor la lecția de educație muzicală**/*The role of folklore in the formation students' musical feeling in the music education lesson*, în: Review Of Artistic Education, no.27-28, Review published by „George Enescu” National University of Artes, Iași 2024, p.130-135, ISSN-2501-238X; ISSN-L-2069-7554; ISSN-2069-7554; **Aspecte descriptive ale trăsăturilor stilistice în folclorul muzical**, în: Conferința Științifică internațională Cercetarea pedagogică: *Exigențe Contemporane și Prspective de Dezvoltare*, Ediția I-a, din 3-4 noiembrie, 2023, Centrul Editorial Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, p.169-174, CZU: 398:78 DOI: 10.46727/ c.03-04-11-2023. p. 369-374, ISBN 978-99755-46-867-1 (PDF); **Rolul predării folclorului muzical în unitățile de învățămâ** /*The role of teaching musical folklore in education units*, Chișinău, 2024, vol II, p. 223-228, CZU: 398.8:37, ISBN: 978-9975-48-207-3; **Aspecte spiritual-sensibile ale muzicii populare**/*Spiritual-sensitive aspects of popular music* în Conferința internațională *Problematica Feministă în structura social economică a lumii contemporane*, coordonator Marinela Rusu, Presa Universitară Clujeană, 2024, p. 311-320, ISBN 978-606-37-2370-4; **Sensibilitatea emoțională în raport cu muzica populară**, în: Conferința Științifică Internațională *Adaptarea sistemului educațional la noile abordări din societatea contemporană: Provocări și Soluții, Realizări, UST, Chișinău, din 18-19 august 2022, certificat nr. CȘDCS 1-18*; **Evoluția istorică a folclorului muzical**, în: Conferința științifică internațională, *Bucovina cultură și spiritualitate europeană-30 de ani de la înființarea institutului Bucovina*, Rădăuți, din 6.10.2022, Comunicare rezumat, Certificat nr. 127/24. 10. 2022. **Muzica populară și impactul ei în devenirea spirituală a elevului**/*Popular music and its impact on the spiritual development of the students*, în: Conferința științifică internațională, ediția a IX- a, *Patrimoniul de ieri-implicații în dezvoltarea societății de mâine: Femeile în cercetare: destine, contribuții, perspective*, din 11 februarie, Iași-Chișinău-Lviv, p.14, 2024, ISSN 2558-894 X.

Sumarul capitolelor tezei: Adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale, 190 titluri bibliografice, 14 anexe, 30 tabele, 24 figuri, 11 exemple muzicale și 171 pagini.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea. Este argumentată actualitatea și importanța temei tezei abordate, reperele epistemologice ale cercetării, scopul cercetării, obiectivele cercetării, ipoteza cercetării, sinteza metodologiei de cercetare, noutatea și originalitatea științifică, rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante, semnificația teoretică, valoarea aplicativă, implementarea rezultatelor științifice, publicațiile la tema tezei, sumarul capitolelor tezei.

Capitolul 1. Aspecte ale folclorului muzical din perspectiva muzicologiei dinamice. Sunt prezentate unele considerații ale cercetătorilor naționali și internaționali cu privire la aspectele psihologiei artei muzicale, efectele pozitive asupra omului, și dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Sunt supuse cercetării considerațiile autorilor: Ghizela Sulițeanu, Ion Gagim, George Breazul, Vasile Vasile, Ligia Toma Zoicaș, Drăghicescu Dumitru, Daniel Goleman, S.L. Rubiņstein, Liviu Rusu, Curt Sachs, etc.. În acest capitol este determinată investigația generalizată asupra unor forme muzical-folclorice autohtone prin care a fost scos în evidență rolul și importanța lor în dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi, față de valorile culturii tradiționale populare. Sunt expuse analitic caracteristicile muzicii populare, specificul zonei de proveniență și elementele ce țin de structura versului popular, aspectele graiului, planul genuistic, ritmul, ornamentele etc.. Capitolul constituie o abordare direcționată a nivelului tendințelor și politicilor strategice ale valorificării și conservării culturii tradiționale și dezvoltării sensibilității emoționale la elevi față de valorile spiritual-sensibile ale muzicii populare. Rezultatele teoretice vizează fundamentul cercetării experimentale de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Capitolul 1 vizează principalele trăsături de ordin psihofiziologic ale folclorului muzical și aspectele muzicologiei dinamice în raport cu dezvoltarea conceptului de sensibilitate emoțională la elevi. Sunt analizate conceptele și caracteristicile psihofiziologice, muzicologice, estetice specifice folclorului muzical, valoarea axiologică, praxiologică, gnosiologică a conceptelor de bază ale cercetării. Au fost examinate elementele structurale și de conținut ale principalelor componente, trăsăturile psihologiei folclorului muzical și

efectele pe care le produc asupra psihicului uman. Sunt analizate trăsăturile percepției folclorului muzical, abordările de ordin psihofiziologic cu privire la acțiunea muzicii populare asupra omului și unele considerații ale cercetătorilor naționali și internaționali cu privire la aspectul muzicologic, pedagogic, psihologic, și estetic al artei muzicale asupra omului, și dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Au fost trasate delimitări conceptuale privind constituirea primelor manifestări ale limbajului muzical folcloric. Muzica populară românească reprezintă una din valorile principale ale poporului român îndeplinind trăsături estetice ale muzicii culte. Aparținând unor etape timpurii din evoluția muzicii și a vieții umane, muzica populară reflectă funcționalitatea structurală, ca o mărturie a centralizării originii muzicale. Problemele **originii muzicii** au fost atribuite în cercetarea oamenilor de știință, de-a lungul timpurilor, diferitelor surse care marchează începuturile muzicii populare. Astfel, au fost lansate un șir de **teorii/concepții** ale unor **oameni de știință din domenii precum** etnologie, antropologie, etnografie, psihologie, sociologie, identificând originile muzicii în: **comportamentul natural al speciilor** (*Charles Darwin*); **strigătul omului preistoric** (*Torre Franca*); **ritm** (*Karl Bucher*); **schimbări sonore ale cuvintelor** (*Charles Spencer*); dar și în **iubire și spiritual** (*Carl Strumpf*). Relatări ale manifestărilor artistice primare și antice apar în lucrările: *Muzica primitivilor*, *Muzica tracilor* (*G. Breazu*); *Descripțio Moldaviae* (*D. Cantermir*); *Getica* (*V. Pârvan*).

A fost realizată o analiză amănunțită a muzicalității primitivilor și apoi o **Evoluție istorică a limbajului muzical folcloric**, în care au fost relatate caracteristici definitorii din evoluția muzicii populare în cele patru mari perioade istorice: Antichitate, Evul mediu, Epoca modernă și Contemporană. Au fost relatate **Consemnări ale unor autori cu privire la psihofiziologia artei muzicale și s-a realizat un Traseu al sensibilității emoționale în raport cu spiritul muzicii populare, pornind de la aspectul** psihofiziologic, filosofic, muzicologic, pedagogic și ajungând la aspectul sensibil-spiritual. Sub aspect Pedagogic se dorește **Trecerea accentului de pe procesul instructiv al predării Educației muzicale pe cel educativ**, prin formarea de valori, dezvoltarea personalității elevilor, sensibilizarea elevilor prin muzica populară în cadrul lecției de Educație muzicală și formarea percepției

sensibile a elevilor prin trăirea spirituală a muzicii populare. Au fost analizate stările transmise de muzică sub aspectul dimensiunilor: muzicologică, pedagogică psihologică, estetică și spiritual-sensibilă a muzicii, acestea constituind:

1. **Repere teoretice ale psihologiei artei muzicale din spațiul Internațional**, unde muzica este definită ca fiind „arta de a emoționa, limbajul sufletului, expresie a trăirilor”, în concepția unor autori precum: F. Hegel, E. Delacroix, H. Helmholtz, L.P. Pavlov, C. Seashore, P. Collaer, B.M. Teplov, A. Daniélou.
2. **Repere teoretice ale psihologiei artei muzicale din spațiul românesc (România și Republica Moldova)** unde muzica este definită ca fiind „Teorie contemplativ-spirituală a meleagurilor carpatine”, în concepția unor autori precum: L. Blaga, N. Iorga, G. Enescu, L. Rusu, Ghi Sulițeanu, N. Pârvu, I. Gagim.

A fost analizat **conceptul de sensibilitate emoțională prin acțiunea muzicii asupra omului** vizând **procesele psihice, inteligența emoțională și sensibilitatea emoțională**. Muzica populară sensibilizează elevii și dezvoltă personalitatea prin însușirea valorilor naționale: Patriotismul și dragostea față de țară; Familia și rolul ei în societatea românească; Limba română și pământul românesc; Muzica populară și tradițiile populare; Democrația și drepturile omului; Trecutul istoric al poporului român. Ion Gagim stabilește ca puncte de reper pentru „pedagogia artistică”: sensibilitatea emoțională, trăirea estetică și spirituală a muzicii, fantezia și imaginația creatoare. Au fost relatate elemente ale caracteristicilor muzicii populare, specificul zonei de proveniență, structura versului popular, aspectele graiului, planul genuistic, ritmul, ornamentele, etc. și unele aspecte intonaționale și spirituale ale muzicii populare. Sunt prezentate concepțiile și teoriile cercetătorilor naționali și internaționali, cu privire la aspectul muzicologic, pedagogic, psihologic și efectele pe care le produce asupra omului, în procesul de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare, cum ar fi: Ghizela Sulițeanu, Ion Gagim, George Breazul, Tudor Vianu, Vasile Vasile, Ligia Toma Zoicaș, Drăghicescu Dumitru, Daniel Goleman, Maia Borozan, Nicolae Silisraru, etc..

Capitolul 2. Modalități pedagogice de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare, reprezintă elaborarea suportului metodico-didactic de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi, de însușire a valorilor naționale, umane, specifice culturii și spiritualității poporului român. Sunt determinate reperele teoretice de percepție a muzicii populare și ridicarea ei în raport cu conștiința elevilor la

starea de trăire spirituală. În ce privește modalitatea de instruire și învățare a muzicii populare în școală, au fost stabilite metodele didactice specifice artei muzicale, utilizate în sistemul de învățământ și au fost elaborate tehnici de realizare a metodelor didactice, care contribuie la dezvoltarea, înțelegerea de către elevi a muzicii din punct de vedere al expresivității muzicale și reacției emoționale la muzică. Educația muzicală nu-și propune numai instruirea elevilor din punct de vedere muzical, dar și sensibilizarea acestora prin contactul direct cu valorile reprezentative specifice artei muzicale, prin cultivarea emoțiilor, trăirilor și simțămintelor care îmbogățesc capacitățile aptitudinale ale elevilor. Este important pentru elev să cunoască muzica populară, să o identifice cu valorile naționale prin cunoașterea, înțelegerea și cercetarea ei. Sunt menționate **condițiile educative ale melosului popular de DSE la elevi**, reperete teoretice de înțelegere a muzicii populare, principiile care vizează dezvoltarea personalității elevilor prin educația muzicală, estetică, sensibilizarea elevilor prin muzica populară și ridicarea ei la stare de trăire spirituală. Educația muzicală nu-și propune numai instruirea elevilor din punct de vedere muzical, dar și sensibilizarea acestora prin contactul direct al valorilor reprezentative specifice artei muzicale, cultivarea emoțiilor, trăirilor și simțămintelor care îmbogățesc capacitățile aptitudinale ale elevilor. Tehnicile de realizare a metodelor didactice propuse pentru elaborarea **Modelului Pedagogic**, au rolul de a aprofunda metodele didactice specifice ale cercetătorilor în domeniu. A fost elaborat fundamentul teoretic pentru realizarea cercetării experimentale, ținând cont de specificul folclorului muzical, gradul de cunoaștere de către elevi a elementelor locale care caracterizează muzica populară. Accentul investigativ a fost plasat pe cunoașterea trăsăturilor locale ale muzicii populare, pe judecata conștientizată și trăirea la un înalt grad emoțional a muzicii. Modelul Pedagogic propus va ajuta elevii la dezvoltarea sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare.

Metodologia de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare vizează lecția de audiție muzicală, în care s-au folosit: metode tradiționale, moderne, specifice: intuitive verbale și practice. Modalitatea de instruire și învățare a folclorului în școală cuprinde metodele didactice specifice artei muzicale, utilizate în sistemul de învățământ și s-au elaborat tehnici de realizare a metodelor didactice specifice, care vin să ajute elevul la înțelegerea muzicii populare din punct de vedere al expresivității artei muzicale, al sensibilizării emoționale și al trăirii spirituale a muzicii populare. Educația muzicală nu-și propune numai instruirea elevilor din punct de vedere

muzical, dar și sensibilizarea acestora prin contactul direct al valorilor reprezentative specifice artei muzicale, prin cultivarea emoțiilor, trăirilor și simțămintelor care îmbogățesc capacitățile aptitudinale ale elevilor. **Procesul desfășurării metodologiei DSE vizează:**

- **repere ale psihologiei artei muzicale.**
- **procesul didactic de formare a percepției sensibile a dimensiunii spirituale.**
- **formarea competențelor specifice ale procesului didactic.**
- **însușirea conținuturilor și formarea cunoștințelor muzicale.**
- **aplicarea tehnicilor de realizare a metodelor specifice în scopul DSE.**
- **finalitățile procesului de audiere a muzicii populare.**

Tehnicile de realizare a metodelor didactice propuse în Metodologie sunt:

1. **Tehnica apartenenței locurilor natale** - vizează cunoașterea specificului zonal al folclorului muzical.
2. **Tehnica audierii muzicii cu ochii închiși** - stimulează concentrarea elevului prin analiza sonorităților muzicale.
3. **Tehnica judecății muzicale** - stimulează gândirea muzicală și raportarea la valorile naționale, se cultivă valorile umane.
4. **Tehnica trăirii spirituale a muzicii** - elevul este concentrat pe dimensiunea sensibil-spirituală a muzicii. Muzica este trăită la nivel spiritual.

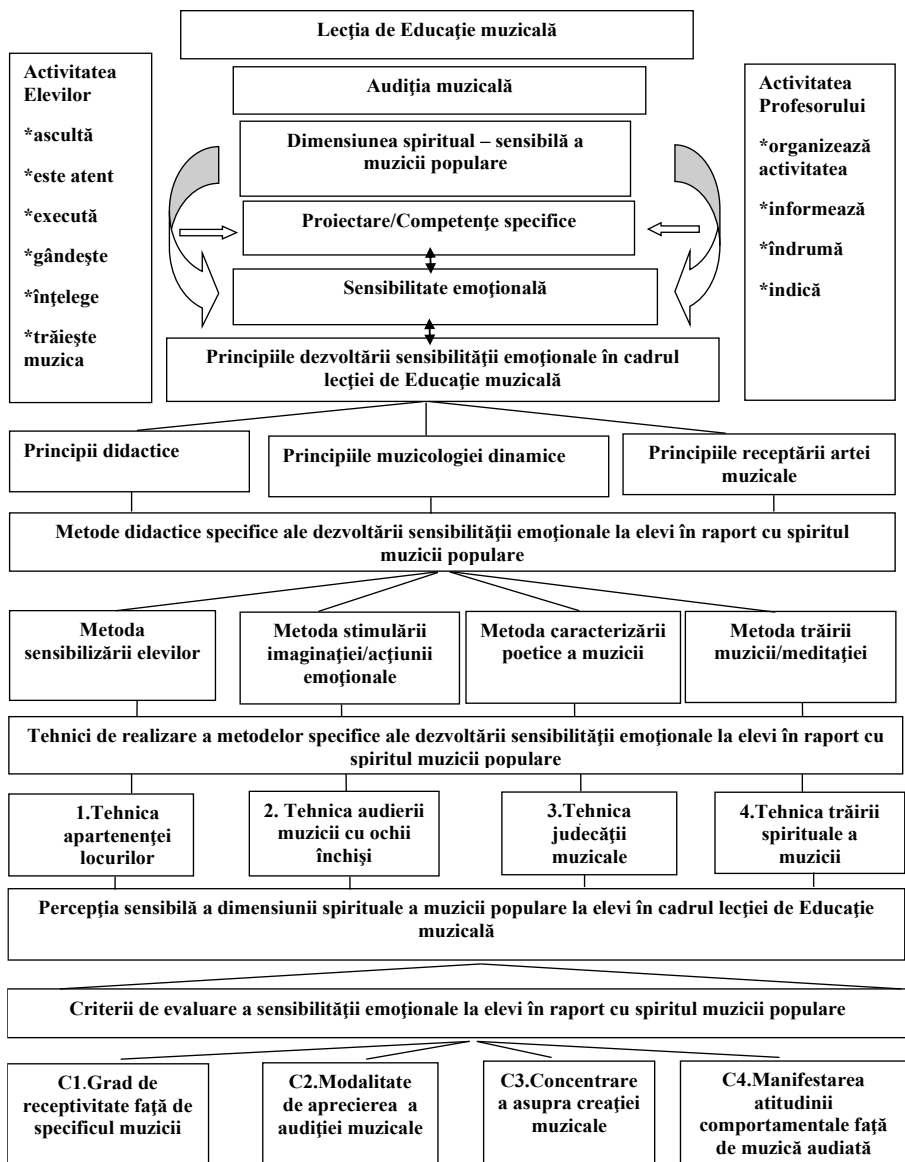
Este important pentru elev să cunoască muzica populară, să o identifice cu valorile naționale prin cunoașterea, înțelegerea și cercetarea ei. În structura capitolului al doilea, tehnicile de realizare a metodelor didactice propuse pentru elaborarea **Modelului Pedagogic**, au rolul de aprofundare a metodelor didactice specifice ale cercetătorilor în domeniu. S-a pus accent pe cunoașterea trăsăturilor locale ale folclorului muzical, judecata conștientizată a muzicii populare și trăirea intensă a muzicii populare.

Modelul Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale, va ajuta elevii la dezvoltarea sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare. Modelul Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale valorifică reperele axiologice, epistemologice, praxiologice ale cercetării și dezvoltă sensibilitatea emoțională a elevilor în raport cu spiritul muzicii populare. Sunt însușite valorile naționale și umane.

Principiile care stau la baza sensibilității emoționale:

- 1. Principiile didactice:** principiul de integrare a teoriei cu practica; principiul accesibilității cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor; principiul participării active și conștiente a elevului; principiul corelației dintre senzorial și rațional, dintre concret și abstract.
- 2. Principiile muzicologiei dinamice:** principiul conversiunii principiul euristic; principiul metamuzicologic; principiul interiorizării; principiul reflexiunii.
- 3. Principiile receptării artei muzicale:** principiul dinamic; principiul funcțional; principiul organismic, principiul empatiei muzicale, principiul esteticii.

Modelul Pedagogic include: abordări metodologice ale procesului de formare a SE în raport cu spiritul muzicii populare; proiectarea conținutului în procesul de acțiune pentru dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi și a percepției sensibile a dimensiunii spirituale la elevi în cadrul lecției de Educație muzicală, audiția muzicală; dimensiunea spiritual-sensibilă a folclorului muzical; formarea de competențe școlare și dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare; principiile dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în cadrul lecției de Educație muzicală; metode didactice specifice ale dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare; tehnici de realizare a metodelor specifice ale dezvoltării sensibilității emoționale la elevi față de spiritul muzicii populare; activități ale elevilor; activități ale profesorului; criteriile de evaluare a SE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Elaborarea Metodologiei Modelului Pedagogic de dezvoltare acuitivă a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare propune o extindere a procesului de dezvoltare a personalității umane prin sensibilizarea elevilor în raport cu spiritul muzicii populare și valorile naționale în cadrul sistemului de învățământ sub aspect teoretic, conceptual, disciplinar și didactic. Necesitatea elaborării Modelului Pedagogic constă în soluționarea problemei de cercetare ce presupune neglijarea rolului cântecului popular în dezvoltarea sensibilității emoționale a elevilor la orele de Educație muzicală din cadrul sistemului de învățământ. Modelul Pedagogic de DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare se bazează pe fundamente ale dinamicii psihologiei artei muzicale, fundamente ale aspectului filosofic și spiritual al muzicalității poporului român și fundamente ale aspectului pedagogic de educare, formare, dezvoltare a personalității elevului prin muzica populară în cadrul lecțiilor de Educație muzicală.

Figura 2.1 Modelul Pedagogic (MPDSE) al dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Elaborat de autor

Tabel 2.1 Criterii de evaluare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare la Educație muzicală

Tehnici utilizate la lecția de audiere	Criterii de evaluare/C	Itemii criteriilor de evaluare		
		Mod de manifestare		
		Nivel avansat	Nivel mediu	Nivel scăzut
Tehnica locurilor natale (TLN)	C1 Grad de receptivitate față de specificul local al muzicii populare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ recunoaște elemente muzicale specifice locale muzicii populare; ▪ înțelege graiul, reacționează emoțional la melismel, accente muzicale, frazare ▪ apreciază muzica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cunoaște anumite elemente ale specificul local: graiul, textul, accentul; ▪ apreciază puțin muzica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu cunoaște specificul local decât foarte sumar ▪ nu apreciază
Tehnica audierii muzicii cu ochii închiși (TOÎ)	C2 Modalitate de apreciere a audierii sonorităților muzicale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ depistează auzul muzical lăuntric; ▪ crează stări emoționale și apreciază sonoritățile muzicale; ▪ înțelege mesajul muzical, interpretarea; ▪ se sensibilizează 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu prea cunoaște și nu înțelege să aprecieze sonoritățile muzicale; ▪ nu înțelege să aprecieze frumusețea muzicii, mesajul 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu însușește aprecierea sonorităților muzicale
Tehnica judecării muzicale (TJM)	C3 Concentrare asupra creației muzicale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ identifică sonoritățile cu încărcătură spirituală; ▪ meditează, simte muzica, gândește 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu prea identifică sonoritățile muzicale 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu se poate concentra asupra lucrării muzicale
Tehnica trăirii spirituale a muzicii (TTS)	C4 Manifestare a atitudinii comportamentale față de muzică	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trăiește muzica spiritual-sensibil; ▪ se sensibilizează, simte spiritul muzicii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu simte limbajul muzical și spiritul muzicii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nu s-a schimbat atitudinea comportamentală

Au fost stabilite tehnici de realizare a metodelor didactice precum și criteriile de evaluare a performanțelor obținute în urma procesului de DSE la elevi. Criteriile de evaluare sunt necesare pentru măsurarea rezultatelor cercetării experimentale în vederea stabilirii capacităților de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi față de spiritual muzicii populare.

Modelul Pedagogic prevede desfășurarea procesului educațional în cadrul lecției de Educație muzicală, în scopul dezvoltării sensibilității emoționale a elevilor față de spiritul muzicii populare prin trăirea muzicii și percepția sensibilă a dimensiunii spirituale în cadrul lecției de audiție muzicală. Modelul vizează atingerea scopului și soluționarea problemei de cercetare.

Capitolul 3. Valorificarea experimentală a sensibilității elevilor față de spiritualitatea muzicii populare propune implementarea și validarea Modelului Pedagogic elaborat în baza metodologiei didactice privind soluționarea problemei cercetării prin certificarea rezultatelor obținute. Au fost stabilite premisele experimentului cercetării și fazele care au stat la baza elaborării Modelului Pedagogic de DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Valorificarea experimentală a cercetării în vederea dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare cuprinde date concrete, obținute în urma etapelor experimentale de aplicare a metodologiei elaborate, precum și prelucrarea datelor în scopul soluționării problemei de cercetare. Demersul experimental a fost aplicat elevilor de același nivel de studiu din două unități de învățământ, la disciplina Educație muzicală, aflați în procesul de formare și dezvoltare instituțională. S-a stabilit tema cercetării și fazele desfășurării experimentului, astfel încât elevii au fost orientați în executarea modului de lucru, creându-se o legătură între metoda experimentului și metoda observației directe. Elevii au audiat melodiile populare urmărindu-se modul desfășurării activității, gradul însușirii creației respective precum și a gradului de manifestare a sensibilității emoționale față de sonoritățile muzicale. Prin măsurarea rezultatelor cercetării, în raport cu atingerea criteriilor de performanță privind cele patru tehnici de lucru, stabilite, s-a urmărit însușirea de către elevi a sensibilității emoționale în raport cu spiritul muzicii populare. În rezultatul experimentului a fost determinat gradul de dezvoltare a sensibilității emoționale a elevilor în raport cu spiritul muzicii populare, trăirea expresivă a limbajului muzicii populare în procesul de studiere a muzicii.

La sfârșitul experimentului se vor măsura rezultatele obținute și gradul de implicare al elevilor din punct de vedere afectiv, formarea percepției sensibile, raportată la criteriile de performanță, atribuite experimentului cercetării. Experimentul a fost realizat în scopul

dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare și s-a urmărit trăirea expresivă, spirituală, a muzicii populare în procesul de audiere.

Experimentul constă în determinarea rolului pe care îl are folclorul muzical în dezvoltarea spirituală a elevilor în raport cu spiritul muzicii populare; dezvoltarea reperelor metodologice pentru determinarea fundamentelor teoretico-aplicative; formularea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale; identificarea fazelor experimentale ale cercetării. Au fost identificate instrumentele de stimulare a simțurilor afective în raport cu spiritul muzicii populare prin elaborarea unui set de exerciții, chestionare, anchete, texte informative, teste de evaluare, probe practice, orientate spre aplicarea tehnicilor de realizare a metodelor didactice specifice.

Elevilor supuși experimentului de cercetare, în scopul dezvoltării sensibilității emoționale în raport cu spiritul muzicii populare, li s-a stabilit tema cercetării și etapele desfășurării experimentului și au fost îndrumați de profesor în executarea modului de lucru. Elevii vor identifica elementele muzicale de structură și conținut, vor însuși creația respectivă și vor simți muzica populară prin sensibilizarea emoțională față de aspectul spiritual al mesajului muzical transmis. Se va urmări procesul de audiere a muzicii populare în rândul elevilor și efectul sensibil-emoțional-spiritual produs de creația artistică, prin aplicarea tehnicilor de realizare a metodelor didactice, în scopul dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.

Pe parcursul experimentului elevii vor:

- ✓ **identifica muzica populară** în funcție de specificul locurilor natale;
- ✓ **manifesta interes** față de valoarea muzicii populare audiate;
- ✓ **percepe sensibilitatea emoțională** față de muzica populară în funcție de mesajul muzical transmis;
- ✓ **trăi muzica spiritual**, profund, conectându-se cu rădăcinile, neamul, tradiția, etc..

Experimentul (E) cuprinde: faza de constatare (inițială); faza de formare a sensibilității emoționale; faza de constatare și control a rezultatelor și vizează experimentul propriu-zis de dezvoltare a sensibilității emoționale a elevilor în raport cu spiritul muzicii populare.

Experimentul cercetării (E) se aplică în două direcții distincte: a) grupul experimental b) grupul de control. Metoda experimentală va constitui analiza comparativă a capacității de înțelegere și pătrundere a fenomenului muzical în rândul elevilor. În urma audierii muzicii populare vom identifica sonoritățile care oferă un grad de sensibilitate emoțională elevilor în raport cu spiritul muzicii populare. Promptitudinea și receptivitatea la stimulii muzicali, precum și stabilirea nivelului de implicare emoțională a elevilor, față de muzica populară, este măsurată în funcție de efectele pe care le produce muzica populară și sesizarea diferențelor

din fazele experimentale. Se urmărește în experiment, aspectul emoțional-sensibil al elevilor și dezvoltarea sensibilității emoționale în raport cu spiritul muzicii populare.

Au fost stabilite:

- ✓ ***variabile independente (VI) și variabile dependente (VD)***
- ✓ ***eșantionul cercetării (EC)*** - elevi de la două unități școlare, cl a-V-a.
- ✓ ***volumul eșantionului*** - 120 elevi, din care: ***lot exp.*** - 60 elevi; ***lot ctr.*** - 60 elevi

Pentru a putea realiza o analiză comparativă asupra gradului de sensibilitate emoțională al elevilor în raport cu spiritul muzicii populare și a observa dinamica modificărilor produse la gradul de manifestare a sensibilității emoționale a elevilor față de spiritul muzicii populare vom aplica teste, acțiuni, instrumente de lucru, procedee didactice, chestionare, anchete, texte informative, atât în faza inițială cât și în faza de formare și constatare a experimentului. Experimentul pedagogic se va desfășura pe eșantionul format din 120 elevi, în care sunt incluse clasele de elevi cu același nivel de vârstă și se va analiza rezultatele obținute conform tehnicii de cercetare before-and-After Methode, în care vom compara rezultatele elevilor înainte de aplicarea experimentului și după realizarea experimentului.

Prin obiectivitatea validării datelor experimentale se asigură evidențierea monitorizării cercetării experimentale, în urma analizei comparative a rezultatelor din faza preliminară și postexperimentală, având la bază stabilirea itemilor, ***criteriilor de evaluare***, ale dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. În funcție de analiza comparativă a rezultatelor elevilor stabilim gradul de dezvoltare a sensibilității emoționale, în baza criteriilor de evaluare în procesul de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. În vederea calculării rezultatelor obținute de la elevi, din instrumentele de lucru care au fost date pentru măsurarea rezultatelor cercetării s-a folosit ca modalitate de calcul ***regula procentajului*** utilizând ecuația: $\text{cantitate}/\text{total}=\text{procent}$, în care dacă o celulă conține formula $=10/100$, rezultatul acestui calcul este 0,1. Dacă vom formula 0,1 ca procent, numărul va fi afișat ca fiind 10%.

În decursul cercetării experimentale sunt urmărite trei faze:

1. ***Faza de constatare (inițială)***, a rezultatelor cantitative și calitative ale eșantioanelor experimentale și de control, prin care se stabilește nivelul de sensibilitate a elevilor față de muzica populară. Este faza preliminară a experimentului pedagogic, în care se măsoară echilibrul și compatibilitatea grupurilor, în vederea inițierii experimentului pedagogic. Se stabilește nivelul existent în momentul inițierii experimentului, la eșantioanele experimentale și de control, prin aplicarea unui

chestionar și a unei anchete, în care identificăm nivelul de manifestare al elevilor față de muzica populară, rolul valorilor naționale și a muzicii populare în dezvoltarea sensibilității emoționale a elevilor.

2. Faza de formare, prin care se urmărește aplicabilitatea fenomenului muzical și introducerea variabilei independente (stimulul-reprezentat de muzica populară). Este proiectată activitatea de cercetare experimentală și controlată/evaluată în scopul asigurării înțelegerii sarcinilor de lucru de către elevi. Se urmărește efectul pe care îl produc aplicarea tehnicilor de realizare a metodelor specifice ale dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare, prin identificarea modificărilor produse în urma aplicării instrumentelor de lucru, a textelor informative și a testelor de evaluare care vizează manipularea variabilei independente. Se dezvoltă și se asigură progresul de intervenție experimentală/de manipulare a variabilei independente. Se intervine asupra modalităților de lucru și se controlează situația în manieră analitică, riguroasă, precisă, astfel încât proiectarea se va realiza în baza modificărilor introduse prin Modelul Pedagogic.

3. Faza de control, presupune aplicarea la sfârșitul experimentului a unor probe de evaluare, identificate prin chestionare finale, identice pentru ambele eșantioane, în scopul de a verifica, măsura și prelucra rezultatele cantitative și calitative, în urma introducerii MPDSE. Este urmărită evoluția eșantioanelor experimentale și de control fazele experimentului, analiza comparativă a datelor, relevanța rezultatelor obținute și eficiența MP. Etapa presupune validarea rezultatelor calitative și cantitative, în urma introducerii programului experimental de modelare a gradului de sensibilizare a elevilor, în funcție de acțiunea stimulilor muzicali asupra receptorului. S-a urmărit eficientizarea experimentului prin aplicarea unor probe de evaluare finale, în vederea: identificării modului de evoluție a eșantioanelor în diferite faze ale experimentului; comparării datelor și a rezultatelor finale cu cele de început pentru ambele categorii de eșantionare; stabilirii relevanței diferențelor dintre rezultate; stabilirii eficienței tehnicilor de realizare a metodelor specifice. Pentru constatarea și stematizării fazelor experimentale a fost realizat designul experimental.

Această cercetare va presupune realizarea acțiunilor de analiză comparativă și constatare a rezultatelor care vizează dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare și verificarea rezultatelor obținute pe același eșantion de elevi, având la bază rezultatele dinaintea aplicării experimentului și după aplicare. Eșantionul nominalizat pentru fazele experimentale reprezintă același nivel de studiu și se caracterizează prin satisfacerea exigențelor obiective ale cercetării,

evidențierea trăsăturilor formative cu un impact mare asupra factorului experimental. Prin obiectivitatea validării datelor experimentale se asigură evidențierea monitorizării cercetării experimentale, în urma analizei comparative a rezultatelor din faza preliminară și postexperimentală, având la bază stabilirea criteriilor de evaluare, indicatori măsurabili ai DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare. Designul experimental, privind DSE la elevi față de SMP ne oferă claritate în demersul experimental și indică criteriile în baza cărora au fost realizate și verificate rezultatele.

Tab 3.1 Design experimental privind dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare

Nr.	Lot	Faza	Evaluare prealabilă	Activitate elevi	Metode/ tehnici	Criterii de evaluare	Rezultat final	Materiale	Anexa
1	Exp Ctr 120	F I	Atitudine a elevilor	Depistează sensibilitatea	Sensibilizării TLN	C1- <u>grad de receptivitate</u> C2- <u>modalitate de apreciere</u>	Identifică specificul locurilor natale	Ch	1
			Atitudine a elevilor	Identifică sonoritățile muzicale	Acțiunii emoționale TOI	C4- <u>manifestarea atitudinii</u>	Manifestă atitudine	Anc h	2
2	Exp 60	F F	Aplicarea textelor informativ	Identifică elementele muzicii; concentrază	Stimulării imaginație TJM	C1- <u>grad de receptivitate</u> C2- <u>modalitate de apreciere</u>	Identifică și crează stări emoționale	Text	3 4
			Aplicarea testelor de evaluare	Manifestă emoție și sensibilitate	Caracterizării poetice TTS	C3- <u>concentrarea asupra creației muzicale</u> C4- <u>manifestarea atitudinii</u>	Formază percepția sensibilă a muzicii Trăiește muzica spiritual.	Test	5 6
3	Exp Ctr 120	F C	Evaluarea comparativă a rezultatelor obținute	Identifică elementele muzicii, simte emoția	Meditației	C1- <u>grad de receptivitate</u> C3- <u>concentrarea asupra creației muzicale</u> C4: <u>manifestarea atitudinii</u>	Manifestă emoției	Ch	7 8 9 10

Aplicarea tehnicilor specifice de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevii în raport cu spiritul muzicii populare vizează:

- 1. Faza de constatare (inițială-FI)** s-a desfășurat pe un lot de 120 de elevi din cadrul Școlii Gimnaziale nr. 1. Suceava și Școala Gimnazială nr.10 Suceava, reprezentat din patru clase de elevi din învățământul gimnazial, de nivelul clasei a V-a. Elevii incluși în experiment a fost reprezentat de 60 elevi - lotul experimental, și 60 elevi - lotul de control. În faza inițială se testează nivelul de manifestare al elevilor față de muzica populară, receptivitatea elevilor la stimulii muzicali și raportarea lor la un sistem de valori naționale care vizează: *patriotismul și dragostea față de țară; importanța familiei și societatea românească; dragostea față de limba și pământul românesc; frumusețea muzicii populare și a tradițiilor populare românești; democrația, libertățile și drepturile omului; trecutul istoric al poporului român*, în raport cu nivelul de sensibilitate emoțională. A fost evaluat în faza inițială nivelul de sensibilizare a elevilor și s-a luat ca reper importanța valorilor naționale și a muzicii populare în cadrul orelor de Educație muzicală. S-au aplicat un chestionar și o anchetă prin care s-a urmărit interesul elevilor și gradul lor de sensibilizare față de muzica populară.

Instrumentele de lucru aplicate în faza de constatare sunt:

Anexa 1. Chestionarul privind importanța valorilor naționale ale poporului român în rândul elevilor și rolul lor în dezvoltarea sensibilității emoționale. Prin aplicarea chestionarului privind importanța valorilor naționale ale poporului român în rândul elevilor și rolul lor în dezvoltarea sensibilității emoționale, elevii au trebuit să precizeze importanța valorilor naționale ale poporului român în raport cu dezvoltarea sensibilității emoționale și spiritul muzicii populare. Pentru a determina numărul de elevi din cele două unități școlare care au ales ca reper muzica populară ca făcând parte din categoria valorilor *foarte importante* în dezvoltarea sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare, în urma aplicării chestionarului, au fost prelucrate datele obținute prin metoda de calcul a procentajului. S-a ajuns la concluzia că în toate cele patru clase de elevi există o **proporționalitate** cu un **nivel relativ-mediu** de exprimare în ce privește sensibilitatea elevilor față de muzica populară pe care o consideră ca fiind o valoare națională *foarte importantă*. **Se înregistrează un procent de 20-30 %.**

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = 30%
2. Ctr - ȘG1, clasa VC, 30 elevi = 23%
3. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = 20%

4. Ctr - ȘG10, clasa VE, 30 elevi = 26,6%

Anexa 2. Ancheta cu privire la identificarea nivelului de manifestare al elevilor față de audierea muzicii populare. S-a urmărit gradul de sensibilitate emoțională a elevilor față de muzica populară și cunoașterea nivelului de pregătire al elevilor față de importanța muzicii populare. Elevii își vor exprima opțiunea cu privire la importanța muzicii populare în scopul creării unei stări pozitive în cadrul lecțiilor de Educație muzicală. Rezultatele în urma aplicării instrumentelor de lucru la cele două unități de învățământ pot fi analizate prin metoda de calcul a procentajului, din perspectiva identificării fazei inițiale experimentale. Efectivul de elevi din cele două unități școlare care au considerat **foarte necesară** audierea muzicii populare cu ochii închiși, în DSE față de spiritul muzicii populare au răspuns în **procent aproximativ proporțional**, dat fiind faptul că nu au fost informați cu privire la înțelegerea mesajului muzical transmis prin aplicarea tehnicilor de realizare a metodelor specifice. Au fost prelucrate datele obținute și s-a ajuns la concluzia că diferența între modul de exprimare al elevilor este **nesemnificativă. Se înregistrează un procent de 20-30%.**

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = 23%

2. Ctr - ȘG1, clasa VC, 30 elevi = 20%

3. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = 26,6%

4. Ctr - ȘG10, clasa VE, 30 elevi = 20%

2. **Faza de formare (FF)**, constituie și faza de aplicare a bazei experimentale care urmărește DSE a elevilor prin exprimarea atitudinii acestora față de cultura românească și folclorul muzical în procesul de cunoaștere, înțelegere, descoperire, audiere a muzicii populare cu ochii închiși. Au fost aplicate două texte informative, două teste de evaluare, tehnici și acțiuni didactice prin manipularea variabilei independente în scopul determinării variabilei dependente (relația a fost bazată pe cauzalitate-efect). Realizarea experimentului cu privire la dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi față de spiritul muzicii populare, are la bază un **nivel teoretic** și un **nivel aplicativ**:

a) **Nivelul teoretic** reprezintă acțiunea în care elevii sunt informați cu privire la dobândirea de noi cunoștințe pe parcursul aplicării experimentului, prin utilizarea tehnicilor de realizare a metodelor de **audiere a muzicii populare cu ochii închiși, apartenența la locurile natale, judecata muzicală și trăirea spirituală a muzicii populare**. Nivelul teoretic presupune aplicarea a două texte informative elevilor (**Anexa 3; Anexa 4**), care au rolul de a-i determina pe elevi să înțeleagă mesajul

muzical transmis de muzica populară audiată și să identifice unele stări emoționale (trăiri), transmise de genul muzical *doina*.

- b) **Nivelul aplicativ** elevii vor reaudia opera de artă și vor exemplifica momentele de culminație a sonorităților muzicale, expresivitatea și trăirea muzicii audiate cu ochii închiși, înțelegând nevoia de raportare la specificul locurilor natale.

Instrumentele de lucru aplicate în faza de formare sunt:

Anexa 3. Text informativ - Exemplificarea momentelor de culminație a sonorităților audiate prin genul muzical doina. În textul informativ sunt identificate momentele de culminație ale genului muzical audiat cu ochii închiși implicând și realizarea unei analize atente a creației audiate prin folosirea gândirii și a judecății muzicale. Prin această acțiune didactică de identificare a momentelor de culminație a sonorităților muzicale din creația audiată, elevii vor înțelege importanța sensibilității emoționale într-o creație muzicală, vor descoperi stările emoționale: expresivitatea și trăirea muzicală cu ochii închiși, culminația melodiei, starea de liniște pe care o redă melodia, melancolia, relaxarea corpului și intelectului, interpătrunderea textului cu linia melodică, sensibilitatea, emotivitatea, puterea de concentrare crescută asupra cântecului audiat, trăirea muzicii într-un mod personalizat, identificarea conținutului lăuntric al melodiei, însușirea stării de bine, prezența contactului viu emoțional și spiritual, creativitatea, fantezia, imaginația, etc..

Anexa 4. Text informativ - Efectele pe care le produc tehnicile de realizare a metodelor didactice specifice în scopul dezvoltării sensibilității emoționale prin audierea muzicii populare. Prin aplicarea acestor texte informative elevilor s-a urmărit prezentarea momentelor de culminație pe care le produce *doina* asupra SE a elevilor, introducerea elevilor în starea de concentrare asupra fenomenului de audiere a muzicii populare cu ochii închiși, a gândirii și trăirii emoționale a muzicii. Prin textul din **Anexa nr. 4** sunt analizate efectele pe care le produc metodele specifice asupra sensibilității emoționale a elevilor. Elevii sunt atenționați să sporească capacitatea de concentrare asupra momentelor importante de culminație ale lucrării muzicale audiate.

Anexa 5. Test cu privire la identificarea elementelor specifice locurilor natale și judecata, trăirea sonorităților audiate în scopul DSE prin doină. S-a urmărit identificarea elementelor de limbaj muzical necesare înțelegerii specificului zonal al locurilor natale; exprimarea sentimentelor elevilor față de audierea muzicii populare cu ochii închiși; trăirea muzicii de către elevi; sensibilitatea emoțională a elevilor prin audierea muzicii populare cu ochii închiși. Acest test de evaluare a fost

aplicat elevilor din grupul experimental pentru analiza comparativă a rezultatelor cercetării ca manipulare a variabilei independente asupra variabilei dependente. Elevii vor descoperi tainele muzicii populare dincolo de tehnica muzicală, prin ascultarea muzicii cu ochii închiși și vor înțelege mesajul transmis de muzica populară. Atenția în această fază de cercetare experimentală se mută de pe accentul instructiv, pe cel educativ, pe dimensiunea sensibil-emoțională a muzicii populare, în scopul DSE la elevi față de spiritul muzicii populare. **Se înregistrează o creștere semnificativă de 50 - 53,3% în FF, față de 20-30 % în FI.** Rezultatele în urma aplicării *Testului A5* sunt:

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = **50%**
2. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = **53,3%**

Anexa 6. Testul cu privire la starea emoțional-spirituală pe care o transmite muzica populară audiată cu ochi închiși. Elevii au audiat *doina* și au urmărit culminația melodiei, starea de liniște, melancolia, relaxarea corpului și intelectului, interpătrunderea textului cu linia melodică. S-a urmărit și sensibilitatea, emotivitatea, puterea de concentrare asupra cântecului audiat și trăirea muzicii într-un mod personalizat, identificarea conținutului lăuntric. Prin folosirea tehnicilor de realizare a metodelor se stabilește starea de relaxare, meditație, gândire, reflexie asupra conținutului melodiei, starea emoțional-sensibilă pe care o exprimă muzica audiată cu ochii închiși. **Se înregistrează o creștere semnificativă de 63 - 66,6% în FF, față de 20-30 % în FI.** Rezultatele obținute prin procentaj în urma *Testului A6* sunt:

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = **63%**
  2. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = **66,6%**
- 3. Faza experimentului de control (FC)** vizează demersurile de final ale cercetării experimentale care au în vedere evaluarea postexperimentală a nivelului de manifestare a SE la elevi și sensibilizarea elevilor față de muzica populară prin **gândirea, judecata muzicală și DSE.** La această fază experimentală de constatare și control au fost aplicate chestionare.

Instrumentele de lucru aplicate în faza de constatare sunt:

Anexa 7. Chestionar cu privire la cunoașterea și înțelegerea specificului zonal al muzicii populare. Elevii vor învăța să asculte muzica audiată și să gândească asupra sonorităților muzicale. Ei vor pătrunde în profunzimea mesajului muzical și vor identifica trăsăturile care caracterizează specificul zonal al muzicii audiate: grai, melisme, inflexiuni, mod de articulare al cuvintelor, etc.. Din interpretarea datelor rezultă o **creștere semnificativă** în urma aplicării

chestionarului *cu privire la cunoașterea și înțelegerea specificului zonal al muzicii populare* în grupul experimental, față de grupul de control. **Se menține indicele de DSE la 56,6% - 60%**. Rezultatele în urma formulei de calcul a procentajului sunt:

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = **56,6%**
2. Ctr - ȘG1, clasa VC, 30 elevi = 26,6%
3. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = **60%**
4. Ctr - ȘG10, clasa VE, 30 elevi = 23,3%

Anexa 8. Chestionar cu privire la starea emoțională pe care o transmite cântecul popular audiat cu ochii închiși. Prin aplicarea chestionarului elevii au trebuit să precizeze starea emoțională transmisă în urma audierii muzicii populare cu ochii închiși și efectul pe care îl are muzica asupra omului. S-a urmărit receptivitatea, capacitatea de concentrare și autocontrol. Elevii vor trebui să identifice pe lângă stările emoționale enumerate în chestionar, îndeosebi, starea de relaxare și liniște pe care o redă muzica populară exprimată prin *doină*. **Se menține indicele de DSE la 60% - 63,3%**. Rezultatele au înregistrat o *creștere semnificativă* în grupul experimental, față de grupul de control, și sunt:

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = **60%**
2. Ctr - ȘG1, clasa VC, 30 elevi = 23,3%
3. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = **63,3%**
4. Ctr - ȘG10, clasa VE, 30 elevi = 26,6%

Anexa 9. Chestionarul cu privire la judecata muzicală în scopul determinării sensibilității emoționale din opera de artă populară. Prin aplicarea chestionarului *cu privire la judecata muzicală în scopul determinării sensibilității emoționale din opera de artă populară (Anexa nr.9)*, elevii au trebuit să precizeze importanța elementelor care transmit stări emoționale, sensibile, profunde în timpul audierii genului muzical *doina*. S-a urmărit dacă elevii au identificat elementele care sunt **foarte importante** pentru a fi sensibilizați emoțional în timpul audierii muzicii populare cu ochii închiși. Din interpretarea datelor rezultă o *creștere semnificativă* în urma aplicării chestionarului *privind judecata muzicală în scopul determinării sensibilității emoționale din opera de artă populară* în grupul experimental, față de grupul de control. **Constatăm creștere a indicelui de DSE de 60%- 66,6%**. Rezultatele în urma aplicării instrumentelor de lucru sunt:

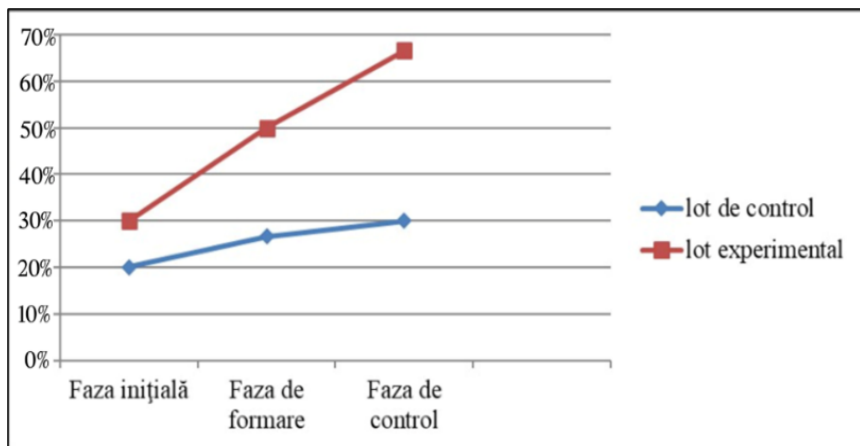
1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = **60%**
2. Ctr - ȘG1, clasa VC, 30 elevi = 23,3%
3. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = **66,6%**
4. Ctr - ȘG10, clasa VE, 30 elevi = 26,6%

Anexa 10. Chestionarul cu privire la cunoașterea, trăirea spirituală a muzicii populare. Prin aplicarea chestionarului **cu privire la cunoașterea, trăirea spirituală a muzicii populare** elevii au trebuit să precizeze aspectele care în opinia lor sunt importante pentru redarea unei stări sensibile valoroase în timpul audierii genului muzical **doina**. S-a urmărit dacă elevii au identificat între aspectele genului muzical popular **doina** nivelul **extrem de valoros** pe care îl redă muzica audiată cu ochii închiși, prin identificarea sonorităților muzicale și trăirea muzicii într-un mod aparte și personalizat. Se are în vedere numărul de elevi care se regăsesc și trăiesc muzica la nivelul dimensiunii sensibil-emoționale, prin simțirea mesajului muzical transmis de genul audiat. **Constatăm creștere a indicelui de DSE de 63,3% - 66,6%**. Rezultatele în urma aplicării instrumentelor de lucru prin regula procentajului sunt:

1. Exp - ȘG1, clasa VB, 30 elevi = **63,3%**
2. Ctr - ȘG1, clasa VC, 30 elevi = 26,6%
3. Exp - ȘG10, clasa VD, 30 elevi = **66,6%**
4. Ctr - ȘG10, clasa VE, 30 elevi = 26,6%

Verificarea experimentală a dezvoltării sensibilității emoționale a elevilor în raport cu spiritul muzicii populare. Evaluarea finală desfășurată în cadrul fazei de validare a experimentului de DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare a fost aplicată la elevii din clasa a V-a. Au fost aplicate tehnici de realizare a metodelor didactice specifice în scopul determinării sensibilității emoționale a elevilor în raport cu spiritul muzicii populare. A fost utilizată în vederea măsurătorilor operate cu ajutorul chestionarelor, scala nominală Likert, identificată prin cinci valori. Pentru fiecare dintre probele menționate au fost atribuite criterii de evaluare procesului experimental, precum și bareme de evaluare, aflate în concordanță cu specificul nivelurilor de formare a sensibilității emoționale la elevi. Din interpretarea datelor rezultă o **creștere semnificativă** în urma aplicării tehnicilor didactice inovative de DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare/în cele trei faze: **faza inițială** (în urma aplicării instrumentelor de lucru din *Anexele 1 și 2*), elevii au înregistrat un nivel mediu-scăzut de manifestare a sensibilității emoționale 20-30%; **faza de formare** (prin *Testul* din *Anexele 5 și 6*), s-a înregistrat o creștere semnificativă de aproximativ 50-66,6%, cu o diferență de peste 30-40%; **faza de control** (au fost aplicate chestionarele din *Anexele 7, 8, 9 și 10*, în care s-a urmărit eficiența tehnicilor didactice inovative), s-a înregistrat o creștere semnificativă de 60-66,6% și o menținere a indicelui de 66,66%. Rezultatele selective sunt redată în

diagrama privind creșterea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare care indică eficiența aplicării Modelului Pedagogic.

Figura 3.1 Diagrama privind creșterea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare

Datele experimentale demonstrează și certifică că:

1. Elevii au făcut parte din experiment prin aplicarea Modelului Pedagogic de DSE.
2. Manifestare clară și corectă a evoluției DSE în raport cu spiritul muzicii populare.
3. Elevii au însușit trăsături de audiere și redare a stărilor transmise de muzică.
4. Eficiența Modelului Pedagogic în scopul atingerii obiectivelor cercetării experimentale.

CONCLUZII GENERALE

În rezultatul elaborării demersului teoretic-științific, metodologic-didactic și experimental, în vederea soluționării problemei de cercetare, am formulat următoarele concluzii generale și recomandări:

1. Studiul literaturii de specialitate a permis stabilirea trăsăturilor psihofiziologice ale folclorului muzical și aspectele muzicologiei dinamice în raport cu DSE la elevi.
2. Raportat la obiectivele cercetării au fost analizate și trasate delimitările conceptuale privind SE, manifestările limbajului muzical folcloric, originile, evoluția muzicii, trăsăturile percepției și psihologiei artei muzicale.
3. În contextul problematicii generate de contradicția dintre vectorul tehnologic al vieții contemporane și esența spirituală a omului, au fost investigate formele muzical-folclorice autohtone, prin care s-a evidențiat rolul lor în DSE la elevi, față de valorile culturale
4. A fost elaborat suportul metodic-didactic de DSE la elevi, de însușire a valorilor naționale, umane, specifice culturii și spiritualității poporului român.
5. Pentru aplicarea Modelului Pedagogic de DSE la elevi au fost determinate reperele teoretice de percepție a muzicii populare, metodele didactice specifice, tehnicile de realizare a metodelor didactice.
6. În vederea atingerii obiectivelor cercetării și soluționării problemei a fost elaborat Modelul Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi.
7. În demersul elaborării fundamentului teoretic au fost stabilite premisele experimentale, s-a constatat DSE la elevi în fazele cercetării, care au stat la baza elaborării MPDSE.
8. S-a constatat impactul pozitiv al aplicării Modelului Pedagogic, au fost prelucrate datele experimentale și s-a validat Modelul Pedagogic, elaborat în baza metodologiei didactice privind soluționarea problemei cercetării.
9. S-a urmărit însușirea de către elevi a sensibilității emoționale în raport cu muzica populară.
10. În rezultatul cercetării s-a înregistrat o creștere semnificativă a SE la elevi în raport cu SMP de la 20-30% (FI), la 50-66,6% (FF), și menținerea indicelui DSE 60-66,6% (FC).

RECOMANDĂRI

1. Utilizarea tehnicilor didactice în cadrul lecțiilor de Educație muzicală în scopul dezvoltării sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.
2. Aplicarea Modelului Pedagogic de DSE la elevi în raport cu spiritul muzicii populare.
3. Însușirea valorilor naționale prin cunoașterea muzicii populare de către elevi.
4. Unitățile de învățământ pot realiza discipline opționale/curriculum la decizia școlii, în care se are în vedere educarea și dezvoltarea personalității elevilor prin muzica populară.

BIBLIOGRAFIE

1. BLAGA, Lucian. *Elogiul satului românesc*, pdf, text reprodus din volumul Izvoare – eseuri, conferințe, articole, 5 iunie 1937, Aula Academiei Române Editura Minerva, București, 1972.
2. BOROZAN, Maia., ȘOVA Tatiana, BĂLȚAT Larisa, Psihologia emoțiilor, Chișinău: S.n., 2016, Tipografia UPS „Ion Creangă”, 204 p. ISBN978-9975-46-307-2.
3. BREAZUL, George. *Patrium Carmen*, Contribuții la studiul muzicii românești, Editura scrisul românesc S. A. Craiova , 1930, p. 92-96, p. 172.
4. BREAZUL, George. *Muzica Primitivilor*, conferință ținută la postul de Radio, București, 4 martie, 1932.
5. BREAZUL, George. *Educația muzicală în școala primară*, Extras din „Revista de Pedagogie”, II, 1938, Publicațiile Institutului Pedagogic Universitar Cernăuți, p. 8.
6. BREAZUL, George. *Învățământul muzical în Principatele Românești*, în: Pagini din istoria muzicii românești, vol. II, București, Editura muzicală, 1970.
7. BREAZUL, George. *Muzica tracilor*. Pagini din istoria muzicii românești, II, Editura muzicală, București, 1970, pag 17.
8. BREAZUL, George. *Pagini din istoria muzicii românești*, Editura Muzicală, București 1977, p. 318-324.
9. BULARGA, Tatiana. *Implementarea ideilor inovative în educația artistică*, În: *Creativitatea și Dezvoltarea Personală, Dimensiuni educative și artistice*, vol. II, coordonator Marilena Rusu, Editura Performantica Iași 2020, p. 64, ISBN 978-606-685-718-5.
10. COSUMOV, Marina. *Strategii de realizare a educației prin artă pe tot parcursul vieții*, În: *Creativitatea și Dezvoltarea Personală, Dimensiuni educative și artistice*, vol. coordonator Marilena Rusu, Editura Performantica Iași 2020, p. 16, ISBN 978-606-685-718-5.
11. CRIȘCIUC, Viorica. *Situația actuală a sistemului educațional din Republica Moldova, analize comparative din perspectiva evaluărilor internaționale*, în: *Creativitatea și Dezvoltarea Personală, Dimensiuni educative și artistice*, vol. II, coordonator Marilena Rusu, Editura Performantica Iași 2020, p. 81, ISBN 978-606-685-718-5.
12. CRIȘCIUC, Viorica. *Formarea copilului prin artă în antreprescolaritate: „abordări metodologice”*, în: *etic și estetic. Modelare personală prin artă*. Volumul colectiv II, coord. Marilena Rusu, Iași: Tehnopress, 2015. p.186-190. ISBN 978-973-148-205-7.

13. DANIELOU, Alain. *Le folcklore et l'histoire de la musique, în vol. Studia Musicologica, tom. VII*, Budapesta, 1965, p. 41.
14. DELACROIX, Henri. *Psihologia artei, Eseu asupra activității artistice*-traducere de Victor Ivanovici și Virgil Mazilescu, Editura Meridiane, București, 1983.
15. DRĂGHICECU, Dumitru. *Din psihologia poporului român*, Editura Historia, București, 2006, ISBN: 9738792364.
16. GAGIM, Ion. *Ce este muzica și cum să o înțelegem*, Chișinău 2019, ISBN: 978-9975-3316-0-9.
17. GAGIM, Ion. *Dicționar de muzică*, Bălți, Editura Știința, 2008, ISBN: 978-997-567-617-5.
18. GAGIM, Ion. *Dimensiunea psihologică a muzicii*, Editura Timpul, Iași , 2003 p. 121-132. ISBN: 973-612-049-X.
19. GAGIM, Ion. *Muzica și Filosofia*, Chișinău, Editura Știința, 2009.
20. GAGIM, Ion. *Muzica: Legea grației divine*. în: Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă. 2018, Nr.1 (48), pp 139-144. ISSN1857- 0461. (1c a.).
21. GAGIM, Ion. *Omul în fața muzicii*, Presa universitară bălțeană, Bălți 2000, ISBN: 9975-9555-5-X.
22. GAGIM, Ion. *Spirituality of music as a factor of (self) instruction and of (self) education of personality*. In: *Review of artistic education*. 2016, Nr. 11-12, ISSN 2069-7554.
23. GAGIM, Ion. *Știința și arta educației muzicale*, ediția a treia, Editura Arc, 2007, p. 90-96, p.103-121 ISBN: 978 9975-61-423-8.
24. GAGIM, Ion. *Comunicarea muzicală între „percepție” și „trăire”*. In: *Învățământul postmodern între eficiență și funcționalitate: materialele conf. șt. intern. USM*, Chișinău. Chișinău: [S. n.], 2014, p. 78-83.
25. GAGIM, Ion. *Studii de Filosofia Educației*. Bălți: Editura USARB, 2017. p.160, ISBN 978-9975-50-191-0.
26. GAGIM, Ion. *Studii de Muzicologie*. Bălți: Editura USARB, 2017. 265 p. ISBN 978-9975-50-191-0.
27. GAGIM, Ion. *Transfigurarea muzicală a poeziei în creația vocală*. Anatomia unei analize hermeneutice. Bălți: Editura USARB, 2017. p. 40, ISBN 979-0-3480-0281-1, ISBN 978-9975-50-192-7.
28. GOLEMAN, Daniel. *Inteligența emoțională, cheia succesului în viață*, Editura Allfa, București , 2004, p. 318, ISBN: 973 849 7629.
29. GRANEȚKAIA, Lilia, GAGIM, Ion, MORARI, Marina, TETEELEA, Margarita, CRISCIUC, Viorica, ș.a. *Teoria și metodologia educației artistice: dimensiuni*

- tradiționale, actuale și de perspectivă*. Bălți: US Bălți (Tipografia „Indigou Color”), 2019, p. 213, ISBN 978-9975-3382-2-6.
30. IONESCU, Constantin. *Istoria Psihologiei muzicale*, vol.1, Editura Muzicală, București, 1982, p. 21-22; p. 24-26; p.47; p. 84-85 p. 295-300.
  31. IONESCU, Motora-Ana. *Îndrumări metodice pentru predarea muzicii la clasele I-IV*.
  32. ROȘCA, Alexandru (și colaboratorii). *Tratat de psihologie experimentală*, Editura Academiei R.P.R, București, 1963. p. 48-65.
  33. RUSU, Liviu. *Eseu despre creația artistică*, Contribuții la o estetică dinamică, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1989, ISBN: 973-29-0003-2.
  34. RUSU, Liviu. *Pentru culegătorul de cântece Alexandru Voevidca (1933)*, Editura Junimea literară.
  35. SILISTRARU, Nicolae. *Etnopedagogie și educație: Monografie*, Universitatea de Stat din Tiraspol, Chișinău 2021, p.19-48, ISBN 978-9975-76-295-3.
  36. SULIȚEANU, Ghizela. *Psihologia folclorului muzical*, Editura Academiei, București, 1980, p. 17-22.
  37. SULIȚEANU, Ghizela *Metoda experimentală în etnomuzicologie*, în „Revista de etnografie și folclor, tom 14, nr. 5, București,1969, p 369-382.
  38. ȘCHIOPUL, Ursula. *Psihologia copilului*, București, Editura didactică și pedagogică, 1967, p.114.
  39. VASILE, Vasile. *George Breazul sau un model pentru educația românească*. În : Revista de Pedagogie, București, nr. 11 noiembrie 1991 și nr.5 - 7 1994.
  40. VASILE, Vasile. *Metodica educației muzicale*, Editura Muzicală, 2004, p. 22.
  41. VĂIDEANU, George. *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Politică, București, 1988, p. 39-43.
  42. VIANU, Tudor. *Gândirea estetică*, Editura Minerva, București, 1986, p.105.
  43. VIANU, Tudor. *Studii de literatură românească*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965, p. 507.
  44. VIERU, Nicolai. *Autenticitatea folclorului bucovinean*, Teză de Masterat, USARB, Bălți, 2021, CZU: 784.4: 398.8 (498.6)(043.21), p. 45-47.
  45. ZOICAȘ, Toma Ligia. *Pedagogia muzicii și valorile folclorului*, Editura Muzicală, București, 1987.

**LISTA PUBLICAȚIILOR/LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI:
„Dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare”
ale drd. Vieru Nicolai, Școala doctorală „Științe ale Educației”
Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă” din Chișinău**

- 1. Articole publicate în reviste științifice de specialitate, categoria B.**
- 1.1. VIERU, Nicolai. Rolul folclorului muzical în formarea personalității elevului/The role of musical folklore in the formation of the student's personality, în:** Revistă de teorie și practică educațională a Centrului Educațional Pro Didactica nr.3 (145), p.20-24, 2024. ISSN1810-6455, CZU 37.015:78/doi.org/10.5281/zenodo.12578878.
- 1.2. VIERU, Nicolai. Demers educațional în cultivarea sentimentului muzical la elevi prin cunoașterea și trăirea muzicii populare/Educational approach in cultivating the musical feelings in students through the knowledge and experience of popular music, în Revista Acta et Commentationes, Science of Education, nr. 1 (35), 2024, p. 144-151, CZU: 37.01:373:78, ISSN1857-0623/E-ISSN 2587-3636.**
- 1.3. VIERU, Nicolai. Trăirea spirituală a muzicii populare la lecția de educație muzicală/The spiritual life of popular music in the music education lesson, în Revista Acta et Commentationes, Științe ale Educației, nr: 3(37), 2024, Tiparul: CEP AL UPSC Chișinău, p. 241-247, ISSN 1857-0623, E-ISSN 2587-3636.**
- 2. Articole publicate în reviste științifice în lucrările conferințelor din țară și străinătate și altor manifestări științifice**
- 2.1. VIERU, Nicolai. Percepția folclorului muzical, abordări psihofiziologice, în:** Conferința științifică a studenților Interuniversitaria, ediția a XVIII-a, USARB Bălți, 2022; p. 195-201, ISBN 978-9975-50-282-5.
- 2.2. VIERU, Nicolai. Psihofiziologia folclorului muzical în raport cu dezvoltarea sensibilității emoționale, în:** Lucrările Conferinței Științifice Internaționale Geniu, Talent, Creativitate - o perspectivă psiho-pedagogică, Ediția XIII – a, vol. II, coordonator Marilena Rusu, Editura Performantica, Iași 2022, p. 156-162, ISBN 978-606-685-906-6.
- 2.3. VIERU, Nicolai. Simțul matern al folclorului muzical românesc și educația școlară, în:** Conferința Științifică internațională, Problematika feminista în structura social-economică a lumii contemporane; Problematika feminista în artă și educație vol. II coordonator Marilena Rusu, Romanian Academy –Iași Branch,, Gh. Zane”, din Mai 2023, p.173-179, Editura Performantica, ISBN 978-630-328-001-1.
- 2.4. VIERU, Nicolai. Premisele constituirii primelor manifestări ale limbajului muzical folcloric, în:** Conferința științifică Internațională Educația Artistică în Contemporaneitate: Realizări, Provocări, Perspective, din 11-12 noiembrie 2022 USARB, Bălți, p. 109-114, ISBN 978-9975-50-308-2 (PDF).
- 2.5. VIERU, Nicolai. Aspecte istorice ale evoluției folclorului muzical în Conferința Științifică internațională Arta educației versus Educație artistică, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași, coord. Pașca, Eugenia Maria, Antochi, Carmen Elena, Editura Ars Longa 2023,**

editură acreditată CNCIS, p.117-125, ISBN 978-973-148-433-4.

- 2.6. **VIERU, Nicolai. Trăsăturile estetice ale folclorului muzical în dezvoltarea personalității elevilor, Reactualizarea problemei**, în: *Conferința Științifică națională a doctoranzilor, cu participare internațională din 11 Mai 2023, Probleme actuale ale științelor umanistice, certificat nr. 23055524, Tipar executat la Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „ Ion Creangă ” Chișinău*, p.205-209, CZU: 37,025+398,8, ISBN 978-9975-46-849-7.
- 2.7. **VIERU, Nicolai. Rolul folclorului în formarea sentimentului muzical al elevilor la lecția de educație muzicală/The role of folklore in the formation of students' musical feeling in the music education lesson**, în: *Review Of Artistic Education*, no.27-28, Review published by „George Enescu” National University of Artes, Iași 2024, p.130-135, ISSN - 2501-238X; ISSN-L - 2069-7554; ISSN-2069-7554.
- 2.8. **VIERU, Nicolai. Aspecte descriptive ale trăsăturilor stilistice în folclorul muzical**, în: *Conferința Științifică internațională Cercetarea pedagogică: Exigențe Contemporane și Perspective de Dezvoltare*, Ediția I-a, din 3-4 noiembrie, 2023, Centrul Editorial Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „ Ion Creangă ” din Chișinău, p.169-174, CZU: 398:78 DOI: 10.46727/c.03-04-11-2023. p.369-374 ISBN 978-99755-46-867-1(PDF).
- 2.9. **VIERU, Nicolai. Rolul predării folclorului muzical în unitățile de învățământ/The role of teaching musical folklore in education units**, în *Conferința științifică anuală a doctoranzilor cu participare internațională Cercetare, Inovare, Dezvoltare*, Chișinău, 2024, vol II, p. 223-228, CZU: 398.8:37, ISBN:978-9975-48-207-3
- 2.10. **VIERU, Nicolai. Aspecte spiritual-sensibile ale muzicii populare/Spiritual-sensitive aspects of popular music** în *Conferința internațională: Problematika Feministă în lumea contemporană, coordonator Marinela Rusu, Presa Univ. Clujeană*, 2024, p. 311-320, ISBN 978-606-37-2370 -4.
3. **Participare la conferințe cu rezumat și comunicare**
  - 3.1 **VIERU, Nicolai. Sensibilitatea emoțională în raport cu muzica populară**, în: *Conferința Științifică Internațională Adaptarea sistemului educațional la noile abordări din societatea contemporană: Provocări și Soluții, Realizări, UST, Chișinău, din 18-19 august 2022, certificat nr. CȘDCS 1-18.*
  - 3.2 **VIERU, Nicolai. Evoluția istorică a folclorului muzical**, în: *Conferința științifică internațională, Bucovina cultură și spiritualitate europeană - 30 de ani de la înființarea institutului Bucovina, Rădăuți*, din 6.10. 2022, Comunicare rezumat, Certificat nr. 127/24. 10. 2022.
  - 3.3 **VIERU, Nicolai. Muzica populară și impactul ei în devenirea spirituală a elevului/Popular music and its impact on the spiritual development of the students**, în: *Conferința științifică internațională, ediția a IX- a, Patrimoniul de ieri-implicații în dezvoltarea societății de mâine: Femeile în cercetare: destine, contribuții, perspective*, Iași –Chișinău-Lviv, p.14, 2024, ISSN 2558-894 X.

ADNOTARE
VIERU Nicolai

„Dezvoltarea sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare”.
(teoria generală a educației)

Teză de doctor în Științe ale educației. Chișinău, 2025.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 190 titluri, 14 anexe, 24 figuri, 30 tabele, 11 exemple muzicale, 137 pagini text de bază, din totalul de 171 de pagini.
Cuvinte cheie: sensibilitate emoțională, folclor muzical, muzică populară, spiritualitate românească, valori naționale.

Domeniul de cercetare: învățământ gimnazial, liceal.

Scopul cercetării: elaborarea, din perspectivă teoretic-științifică și didactic-metodologică, și validarea MPDSE din perspectiva percepției spiritului muzicii populare.

Obiectul cercetării: procesul de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi față de spiritul muzicii populare.

Obiectivele cercetării: determinarea delimitărilor conceptuale ale sensibilității emoționale a elevilor; stabilirea reperelor metodologice de dezvoltare a sensibilității emoționale; elaborarea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale; constatarea situație inițiale a nivelului de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi; delimitarea impactului pozitiv al aplicării Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale la elevi în raport cu spiritul muzicii populare; prelucrarea statistică a datelor experimentale și validarea Modelului Pedagogic; formularea concluziilor generale ale cercetării în calitate de valori educaționale.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în: determinarea reperelor teoretice privind DSE; elaborarea indicatorilor valorilor muzicii populare din perspectiva percepției muzicale, gândirii și dezvoltării competențelor atitudinale față de valorile naționale; elaborarea științifică și conceptualizarea MPDSE și proceselor psihice ce țin de perceperea fenomenului muzical folcloric; identificarea strategiilor de realizare a unui sistem complex de exerciții și pentru formarea valorilor necesare DSE și înțelegerii muzicalității folclorului.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: constă în determinarea rolului pe care îl are folclorul în viața elevilor și crearea căilor metodologice adoptate în vederea dezvoltării sensibilității emoționale; necesitatea dezvoltării căilor metodologice pentru determinarea fundamentelor teoretico-aplicative ale sensibilității emoționale; formularea MPDSE; identificarea etapelor experimentale de stimulare a simțurilor afective față de spiritul muzicii populare cu aplicabilitate în sistemul de învățământ cu rol în dezvoltarea personalității elevului, în spiritul însușirii valorilor naționale; implementarea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale.

Semnificația teoretică a cercetării: constă în argumentarea teoretică și metodologică a procesului de DSE la elevi față de spiritul muzicii populare; examinarea evoluției noțiunii de sensibilitate emoțională; evidențierea conținutului și a structurii dezvoltării sensibilității emoționale; determinarea criteriilor de evaluare și descrierea nivelurilor de DSE; conceptualizarea metodologiei și elaborarea MPDSE la elevi față de spiritul muzicii populare.

Valoarea aplicativă a lucrării: rezidă din descrierea nivelului de dezvoltare a sensibilității emoționale, validarea experimentală a metodologiei Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare, elaborarea unui set de exerciții orientat spre dezvoltarea sensibilității emoționale și aplicarea unor metode și procedee didactice inovative.

Implementarea rezultatelor științifice: a fost realizată în cadrul experimentului pedagogic prin experimentarea și validarea Modelului Pedagogic de dezvoltare a sensibilității emoționale față de spiritul muzicii populare, aplicarea unor tehnici de realizare a metodelor didactice specifice prin intermediul publicațiilor științifice, conferințe științifice naționale și internaționale, precum și realizarea unor activități practice cu elevii în vederea realizării experimentului.

ABSTRACT

VIERU Nicolai

„Development of students' emotional sensitivity in relation to the spirit of folk music” (general theory of education)

Doctoral thesis in Educational Sciences. Chisinau 2025.

Structure of the thesis: introduction, the thesis consists of three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 190 titles, 14 appendices, 24 figures, 30 tables, 11 musical examples, and a number of 137 pages of basic text from a 171 total pages.

Keywords: emotional sensitivity, musical folklore, popular music, romanian spirituality, national value.

Research field secondary: and high school education.

The purpose of the research: Theoretical, scientific, and methodological elaboration and validation of the Pedagogical Model for the development of students' emotional sensitivity through the perception of the spirit of folk music.

Research object: the process of developing emotional sensitivity in students towards the spirit of folk music.

Research objectives: the determination of the conceptual boundaries of students' emotional sensitivity; the establishment of methodological benchmarks for the development of emotional sensitivity; the elaboration of the Pedagogical Model for the development of emotional sensitivity; the identification of the initial level of students' emotional sensitivity; the delimitation of the positive impact of applying the Pedagogical Model for the development of emotional sensitivity in relation to the spirit of folk music; the statistical processing of experimental data and the validation of the Pedagogical Model; the formulation of the general conclusions of the research as educational values.

The novelty and scientific originality of the research reside in: determining the theoretical benchmarks regarding the development of emotional sensitivity in students towards popular music; the elaboration of indicators of popular music values from the perspective of musical perception, thinking and the development of attitudinal skills towards national values; the scientific elaboration and conceptualization of the MPDSE and psychic processes related to the perception of the folkloric musical phenomenon; identifying the strategies for realizing a complex system of exercises and experiments for the development of emotional sensitivity and the understanding of the musicality of folklore.

The obtained results that contribute to the solution of an important scientific problem: it consists in determining the role that folklore has in the student's lives and the creation of the methodological paths adapted in order to develop the emotional sensitivity towards the spirit of popular music; the need to develop methodological ways to determine the theoretical-applicative foundations of emotional sensitivity to the spirit of popular music; formulation of the MPDSE; identifying the experimental stages of stimulating the affective senses towards the spirit of folk music with applicability in the development of the student's personality in the spirit of national values; implementation of the MPDSE.

The theoretical significance of the research: in consists in the theoretical and methodological argumentation of the DSE process for students in relation to the spirit of popular music; examining the evolution the notion of emotional sensitivity highlighting the content and structure of the development of emotional sensitivity; determining the evaluation criteria and describing the DSE levels; the conceptualization and elaboration of the MPDSE for students in relation to the spirit of popular music.

The applicative value of the work: it resides in the description of the level of development of emotional sensitivity, the experimental validation of the methodology of the Pedagogical Model of the development of emotional sensitivity towards the spirit of popular music, the elaboration of a set of exercises oriented towards the development of emotional sensitivity and the application of innovative teaching methods and procedures.

The implementation of the scientific results: it was carried out within the pedagogical experiment by experimenting and validating the MP of DSE against the spirit of popular music, the application of innovative didactic methods and procedures, scientific publications, scientific conferences as well as the realization of practical activities with the students in order to carry out the experiment.

VIERU NICULAI

**DEZVOLTAREA SENSIBILITĂȚII EMOȚIONALE
LA ELEVI ÎN RAPORT CU
SPIRITUL MUZICII POPULARE**

Specialitatea: 531.01 - Teoria generală a educației

REZUMATUL

Tezei de doctor în Științe ale Educației

Aprobat spre tipar: data 15.10.2025

Formatul hârtiei: 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset

Tiraj: ex 30

Coli de tipar

Comanda nr:
